

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Quarta. Quæ latent arcana in illo verbo: Aue: salutationis Angelicæ aperiuntur, vbi mira antithesis, seu contrapositio nominum, Euæ, & Aue, ac personarum Mariæ, & Euæ, ex Patrum doctrina, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

Iob. 2.

Judith. 8.

Judith. 15.

Prov. 16.

Simon Maiolus Episc.

futurum esse ad persequendum Iobum, quod adeo rei exitus probavit, ut sacra scriptura attestante, persuaderet ei, ut Deum malediceret: *Benedic Deo, & more-re.* Impletur ergo Virgines sanctam Iudith, de qua facit textus dicit: *Fecit cubiculum in superiore parte domus: hęc enim clausura non parum eam iuuit, ut castitatem conseruaret.* Vnde laudantes illam ob victoriam, quam de Holoferne tulerat, in hunc modum canebant: *Benedicta filia tu a Domino, eo, quod castitatem amaueris, & post virum tuum, alterum nescieris.* merito quispiam posset dicere: incongruum fuisse hoc laudationis genus, eo tempore, quo non de castitate, sed de fortitudine, quam in præcedendo capite Holofernis, & fugando eius exercitum ostentauerat, agebatur: at si id alta mente perpendamus, excellentius fortitudinis opus erat, bullentem libidinem compescere, quam fortissimum quemque hostem iugulare; nam (ut ait Salomon) *melior est, qui dominatur animo suo, expugnatore. Vir-bium:* quod si etiam aduertamus, Holofernem Iudith amore captum, illam sollicitasse, ut sibi consentiret, à quo tamen pollui minime se permisit, facile inde deprehendemus, post duplicem hanc factam victoriam de Holoferne, congrue satis ob castitatem laudari. Simon Maiolus Episcopus narrat, Macrinam uxorem Torquati post mortem viri sui, clausuræ adeo obseruatricem fuisse, ut præter domesticos, humanus oculus numquam eam videret, adeo, ut cum Romam duceretur quidam Cyclops, & omnes vndique properarent, tam viri, quam foeminae ad videndum portentosum hoc monstrum, vnicum dumtaxat oculum in fronte habens, & quod amplius est, transeunte Cyclope per viam, in qua domus ei erat, & à famula accessita, ut ad fenestram properaret, ad videndum eum, naturalem appetitum illum videndi adeo cohibuit, ut præ violentia, quam sibi intulerat, clausuram suam seruans animam exhalaret. hæc autem foemina, si interrogaretur, ut

quid tam sollicitam clausuræ curam gereret, non aliam credimus exhibituram rationem, quam ut castitatem conseruaret. Foemina enim est, velut cerua: sic nãque eam appellauit Salomon: *Lasare Prou. 1. cum muliere a. ole. gentia tua, cerus charissima:* hanc quidem, dum intra specus, & antrum suum, vel intra densissimum nemus se continet, canes illam non intectantur, nec persequuntur; inde tamen egrediens, & hæc, illa que errans frequenter & à canibus dilaceratur, & à venatoribus capitur, quibus ad nutum oportet se subiiciat non lecus accidit foeminis, quæ dum intra clausuram se custodiunt, vitæ eas non facile insecantur; at si videre, & videri cupientes clausuræ tectera violent, & in publicum prodeant, in manus lasciuorum venatorum plerumque incidunt, ac per fas, vel per nefas compelluntur temere illis subdere, ac libidinosorum voluntati acquiescere, cum magno carum dedecore, ingentique illius iniuria, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuunt, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA IV.

Quæ latent arcana in illo verbo: *Ant: salutationis Angelicæ aperiantur, vbi mira antithesis, seu contrapositio nominum, Eua, & Aue, ac personarum Maria, & Eue, ex Patrum doctrina, & aliis à nobis excogitatis proponitur.*

ULTI olim, ac varij salutandi modi vigerunt, quorum larã meminere eloquia. Iob, Princeps militiæ, occurrens Amasæ salutauit eum dicens:

dicens: *Salve mi Frater. Raphael Angelus Tobiam salutans dixit: Gaudium tibi semper sit: alius etiam Angelus Gedeonem in hunc modum salutavit: Dominus tecum virorum fortissime.* Hebraei scribentes literas amicis suis eos in hunc modum salutabant: *salutem, & pacem bonam, ut sacra Machabaeorum narrat historia: Christus etiam Dominus discipulos suos salutavit dicens: Pax vobis, eisdemque hoc genere salutationis uti monuit: Pax huic domui: ac ac summi etiam Pontifices hae salutatione, uti consueverunt: salutem, & Apostolicam benedictionem, ut patet ex progymio Decretalium.* Praeter hae autem salutationum genera, antiquissimus mos increbuit usurpandi hoc verbum *Aue*, ad salutem & vitam longiorem deprecandam: sicut e contra *Vale* usurpari consuevit ad respiciendum amicum a se, ut contigit Fulvio Caesaris Augusti amico, qui (ut auctor est Cornelius Tacitus, & laius narrat Plutarchus) cum detegisset secretum Imperatoris, quod valde ei displicuit, illo in aula regia Caesarem salutante *Aue Caesar*, ipse respondit: *Vale Fulvi*, unde ortum habuit commune prouerbium: *Longum Vale dare illis, quos a nostro consortio, & confabulatione longè seiungimus: immo, & Vale olim mortis symbolum fuit, gentiles enim defunctis igne concrematis, & in cineres redactis, Vale dicere solebant.* Nunc autem Gabriel Angelus, diuino spiritu afflatus, reliquis omnibus salutationibus omissis, non absque singulari mysterio, elegit hoc vltimo salutationis genere Mariam salutare, dicens: *Aue.* Cuius rei quatuor praecipue occurrunt rationes, quae totidem arcana in verbo *Aue* abscondita nobis referabunt. Prima est: quod Angelus, tanquam sapientissimus orator, cum vellet Mariae suadere, ut legationi suae consensum praerberet, quasi captans eius benevolentiam, prius illam ad gaudium excitauit, & laetitiam, ut adnotauit D. Ambrosius. homil. de human. gener. Christi dicens: *Maria edolita, & iussa est Christi genere. ab Angelo gaudere, & obseruauit etiam*

D. August. serm. 15. de natiuit. Dom. ubi ait: hae vox *Aue* in hoc loco, non est vox imprecantis, sed annunciantis, & exhortantis ad gaudium, & laetitiam tum de proprio, tum de communi bono. Vnde Euthymius in cap. 1. Lucae inquit: *Gaude Euthym. in vtpote inter omnes Virgines in Dei matrem electa.* Si enim gauisus est Abraham, & Sara in natali filij sui Isaac, ideoque hoc nomine donauerunt quasi virum illum risum esse censerent, quomodo non gaudeat Virgo tanto dignificata priuilegio, ut fieret Dei sui, & Saluatoris Mater? Ad intelligentiam vero secundae, supponere oportet, veram esse vulgarem illam sententiam dicentium: quotquot nascuntur, in egressu ab vtero materno plorare, iuxta illud *primam vocem emisi plorans*, quem planctum (ait D. Augustinus) esse quandam prophetiam nostri incolatus, aperte de Ciuit. significantem ingressum in vallem lacrymarum. est autem hoc discrimen, ut vulgaris illa fert sententia, quotidiana experientia comprobata, quod masculus plorans profert, *A.* quasi dicat ab Adam multis miseris onustus descendens; foemina vero lugens profert, *E.* quasi dicens, *Eua* similis nascor, maledictis eius obnoxia: ut ergo praenotaret Angelus Adami, & Euae filios per eorum peccati vulnus mortificatos, viuificari per Virginem significatam per *V.* quae media est inter *A.* & *E.* idcirco Angelus consultò Mariam salutavit sub nomine *Aue.* Secunda ratio, quia (ut in ore omnium versatur, & tradit non ignobilis auctor Aegidius Romanus in expositione salutationis Angelicæ) *Aue* deriuatur ab *A.* quod est sine, & *ue*, quod est interiectio dolentis propter aliquam miseriam; ut Angelus igitur significaret B. Virginem immunem omnino ab omni *ueh*, tam corporis, quam animae, salutavit eam dicens, *Aue.* Triplex quidem repetio *ueh* corporis, & triplex animae: Corporis quidem quatuor humorum improprietate, debitum eius temperamentum soluitur; bellum carnis aduersus animam quia caro, ut ait Paulus, ad Gal. 5.

Ecc
conch-

D. Aug. ser. 15. de natiuit. Domini.
Euthym. in cap. 1. Lucae.
Sapient. 7.
D. Aug. lib. de Ciuit.

Aegid. Roman. super salut. Angel.

concupiscit aduersus spiritum, ac tandem eiusdem in puluerem conuersio, quæ tria non obscure significant verba illa Genesis: Maledicta terra in opere tuo: ecce intemperiem: Spinæ, & tribulus germinabit tibi, & comedes herbam terræ: ecce pugnam carnis spiritum pungentis, & ad comedendum vetitum cibum stimulantis: In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris in terram, de qua sumptus es: ecce manifestè conuersionem in puluerem. A triplici isto veh, longe Maria aliena esse perhibetur, cuius corpus fuit Eucraticum, hoc est, benè temperatum; cuius caro, vtpotè quæ fomite catebat, nunquam concupiuit aduersus spiritum; cuius corporea substantia corruptionem nesciuit, quia (vt dixit D. Augustin. serm. de Assumpt. Virg.) Puro deo & vermibus sunt opprobrium humane conditionis, à quo Mariæ natura excipitur, quam de ea Iesus assumpsisse probatur. Triplex enim veh animam vexare solet: Veh originalis, veh mortalis, & veh venialis peccati, iuxta illud Apoc. Veh, veh, veh, habitantibus in terra, à quibus omnibus liberam omnino intueor Mariam: ab originali quidem non obfure mihi indicasse videtur sacrum Concilium Tridentinum, dum decernens omnes per naturalem propagationem ab Adam præuaricatore originem ducentes peccatum originale incurrere, subiunxit, suæ intentionis non esse in hoc vniuersali decreto, immaculatam Dei Genitricem comprehendere. Veh etiam caruit peccati mortalis aut capitalis, quod septuplum esse sacrae litteræ contestantur: Væ qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, ecce gulam: Væ dissolutis corde, hoc est negligentibus, vt explicant ibi Interpretes: ecce Accidiam: Væ, qui opulenti estis in Sion, qui lasciuistis in stratis vestris, ecce luxuriam: Væ qui congregant auaritiâ malam domui suæ, ecce auaritiæ vitium: Væ coronæ superbiæ, ecce inflatorem, & superbiâ: Væ his, qui perdidērunt sustinentiam: ecce iram, & impatientiam: Veh his qui abierunt in viam Cain, & Chore,

ecce inuidiam, quia Cain, inuidiæ furorē commotus, occidit fratrem suum Abel, & Chore similiter per inuidiam aduersus Moysen infurtegit. hæc quidem, Væ, & miseriarum genera longè adeo aberant à Maria, vt Augustin. diceret: Cùm de peccatis agitur, nullam prorsus de B. Virgine habere volo questionem. Scimus enim, quod plus gratiæ ei donatum fuit ad vincendum ex omni parte peccatum, quæ concipere, & parere meruit, quem constat nullum habuisse peccatum. Tertium tandem genus peccati veniale est, de quo Michras: Væ vobis, qui cogitatis inutile, inutiles enim cogitationes, quæ peccata venialia sunt, perfectissimos quosque viros inuadere solet, Salomone dicente: Septies in die cadit iustus: ab hoc etiam Væ, tamen et si leuissimo, immunem fuisse B. Virginem, præter Concilium Claramontanum tradit expressè Trident. sess. 7. cap. 23. Tertiam denique rationem, ob quam Angelus Virginem salutauit hoc verbo Ave eam certissimam esse existimo, quod Ave licetis inuersis reddit idem quod Eua, quo non obscure significauit, Mariam omnino contrariam extitisse Eua, & mala quæ ipsa patrauit, Mariam in bona multa commutasse, vt apertissimè docet Ecclesia Catholica, dum Virginem alloquens, ait: Sumens illud Ave, Gabrielis ore, mutans Eua. hæc autem mutatio cum fuerit in hunc, & dextere excelso, non fuit nomine tenus, sed re ipsa, adeo vt licet Eua fuit mater mortientium, Maria re vera exstiterit mater viuentium. Sicut enim populo Hebræo ad mortem adiudicato ex Aman insidiosa, & machinanti vafritie, Regina Esther sententiâ Regis reuocari fecit, deprecans eum, vt litteræ Amanis corrigeretur, quibus præcipiebat omnes Hebræos petire, ita ingressa in orbem B. Virgo, Angelicæ annunciationi cõsentiens adeo Altissimo placuit, vt sententiâ damnationis contra genus humanum latam reuocaret. Vnde licet Eua principiū fuit nostræ perditionis, ita Maria radix, & origo exstitit nostræ salutis. quare egregiè D. Fulgentius serm.

Genes. 3.
D. Aug. ser. de Assumpt. Virg.
Apoc. 8.
Concil. Trid.
Isaie 5.
Ecles. 2.
Amos 6.
Abach. 2.
Isaie 3.
Ecles. 2.
Inde. 11

D. Aug. ser. de natu. & gratiæ ei donatum fuit ad vincendum ex omni parte peccatum, quæ concipere, & parere meruit, quem constat nullum habuisse peccatum. Tertium tandem genus peccati veniale est, de quo Michras: Væ vobis, qui cogitatis inutile, inutiles enim cogitationes, quæ peccata venialia sunt, perfectissimos quosque viros inuadere solet, Salomone dicente: Septies in die cadit iustus: ab hoc etiam Væ, tamen et si leuissimo, immunem fuisse B. Virginem, præter Concilium Claramontanum tradit expressè Trident. sess. 7. cap. 23. Tertiam denique rationem, ob quam Angelus Virginem salutauit hoc verbo Ave eam certissimam esse existimo, quod Ave licetis inuersis reddit idem quod Eua, quo non obscure significauit, Mariam omnino contrariam extitisse Eua, & mala quæ ipsa patrauit, Mariam in bona multa commutasse, vt apertissimè docet Ecclesia Catholica, dum Virginem alloquens, ait: Sumens illud Ave, Gabrielis ore, mutans Eua. hæc autem mutatio cum fuerit in hunc, & dextere excelso, non fuit nomine tenus, sed re ipsa, adeo vt licet Eua fuit mater mortientium, Maria re vera exstiterit mater viuentium. Sicut enim populo Hebræo ad mortem adiudicato ex Aman insidiosa, & machinanti vafritie, Regina Esther sententiâ Regis reuocari fecit, deprecans eum, vt litteræ Amanis corrigeretur, quibus præcipiebat omnes Hebræos petire, ita ingressa in orbem B. Virgo, Angelicæ annunciationi cõsentiens adeo Altissimo placuit, vt sententiâ damnationis contra genus humanum latam reuocaret. Vnde licet Eua principiū fuit nostræ perditionis, ita Maria radix, & origo exstitit nostræ salutis. quare egregiè D. Fulgentius serm.

D. Fulgen. *Serm. de laud. Virg. scriptis: cum dixit Aue,*
sermo de lau- *ostendit ex integro iram exclusam primæ sen-*
lib. 1. Virg. *sentia, & plenæ benedictionis gratiam resti-*
tutam. Vt tamen hanc Mariæ & Euz an-
 tithesim, ac mirabilem contrapositionē
 altius repetamus, obseruandum est in o-
 mnibus mundi ætatibus masculum, &
 feminam fecisse Deum ad gloriam suam
 propalandam, & ad mundi cōmoda pro-
 mouenda: vnde D. August. numerat sex
 mundi ætates, quæ similitudinem habent
 illorum sex dierum, quibus mundus est
 conditus. In prima exsisterunt Adam,
 & Eua, qui, etsi peccati, ac mortis fuere
 principia, tamen pœnitentia ducti eor-
 um qui per eam saluantur, prima exem-
 pla p̄buerunt, vt egregiè obseruauit D. re-
 natus In secunda ætate Noë, & vxor eius,
 quam *Bartenon* Epiphanius appellat, in
 Genes numerantur: *Egredere de arca tu,*
vxor tua, filij tui, scilicet ad genus huma-
 num multiplicandum, & conseruandum.
 In tertia fuerunt Abraham, & Sara, ille
 parens Hebræi populi p̄missionem di-
 uinitus accepit, Christum ex semine suo
 nasciturum: pater fidei, & obedientiæ
 exemplar insignē exstitit, Sara verò Ca-
 tholicæ Ecclesiæ typum gessit, vt tradit
 D. Ambros. Trinitatis fidem, ac reue-
 rentiam erga Patrem, Filium, & Spiritum
 sanctum in tribus mensuris vnus
 similitudinis exprimens: ipsa etiam fuit
 prima mulier, cuius in scriptura ætas,
 mors, & sepultura ob præstantem eius di-
 gnitatem, excellentemque virtutem nar-
 ratur, vt obseruauit *Perrerus*. In quarta
 ætate fuit Moyses Rex, legislator, Pon-
 tifex, Propheta, Dux populi Dei, & pri-
 mus rerum diuinarum Canonicus scri-
 ptor: fuit etiam Maria prophetissā so-
 ror eius, quam sequentes omnes mulie-
 res cum tympanis, & choris canticum
 illud cecinerunt: *Cantemus Domino: glo-*
ris eius enim magnificatus est; equum, & ascen-
sorem proiecit in mare: hæc maximarum
 rerū typum gessit, vt enim pulsauit tym-
 panum post transitum mari rubri, figu-
 ram prætulit Ecclesiæ Catholicæ laudan-

tis Deum pro his, qui baptizantur in ma-
 ri rubro sanguinis Christi per lauacrum
 regenerationis, vt obseruauit *Beda super*
 eundem locum Exodi; & vt missa fuit à
 Deo, ad prophetandum, designauit Dei-
 paratam prophetantem: *Eccē enim ex hoc*
beatam me dicent omnes generationes: vt
tradit D. Hieronym. in quinta grate enu-
merandi sunt Dauid, & Abigail; Dau-
idem autē typum Christi exstitisse nemo
ignorat; de Iudæa, & domo Bethlehem,
sicut Christus, ortus est, & deinde in re-
gem, vt ille, vnctus, & vt Dauid Goliat oc-
cidit, ita Christus Diabolum; & sicut Dau-
uid immutauit os suū coram Achis Re-
gem Geth, ita vt insanus iudicaretur, ita
Christus alba veste indutus tanquā stul-
tus illusus fuit; & vt ille saluauit popu-
lum Dei, sic Christus genus humanum.
Abigail, mulier prudentissima, & specio-
sa vt i. Reg. legimus, figurā gessit B. Vir-
ginis pulcherrimæ, & prudentissimæ,
quæ verè excellentius, quam illa iram
Dauid placauit, cum per Verbum in vte-
ro eius incarnatum, Deum Patrem hu-
mano geneti reconciliauit. Figura etiam
exstitit Ecclesiæ Catholicæ ex gentibus
ad Christum conuersæ, cum post virum
priorem Nabal, Dauid in virum suum ac-
cepit, vt ingeniosè obseruant D. Am-
brosius & Rupertus In sexta, & vltima æ-
tate fuerunt Christus & Maria eius ma-
ter, qui Christianam, & nouā Ecclesiam
peperunt: sicut autem sexta mudi dies,
in qua Deus hominem condidit, operis
excellētia cæteros quinque dies supera-
uit, in quibus alia homini inferiora crea-
uit, ita sexta mundi ætas, in qua Virgī ē,
& ex Virgīne Christum produxit, cæte-
ras mundi ætates longè præcellit. Fuit
quidem Adam typus Christi Domini, &
Eua Mariæ, vt communiter adnotant
Patres, quia licet in eis videatur esse dissi-
mitudo, eo quod Eua educta est ex late-
re Adæ, contra vero Christus, secundus
Adam, eductus est de vtero Virginis, si-
rem tamen altius contemplemur, etiam
secūda hæc nostra Eua, Virgo beatissima,
 Ecc 2 educta

Beda super
*Exodi.**Luce 1.**i. Reg. 21.**Luce 23.**i. Reg. 25.*

educta fuit de latere secundi Adami, quādo Ecclesia, cuius præcipuum membrum est ipsa, per spirituales regenerationem ex percusso latere Christi in cruce dormientis, prodit. Vnde Augustin. lib. 2. de Symbol. capit. sexto ait: *Exulta sponsa Ecclesia, quia nisi ista in Christo facta essent, tu ab illo formata non esses; venditus redemit te, occisus dilexit te; & magnum sacramentum huius coniugij, & quam magnum mysterium huius sponsi, & huius sponse: de sponso sponsa nascitur, & ut nascitur, statim illi coniungitur, & tunc sponsa nubetur, quando sponsus moritur.*

Vt tamen innumera bona, quæ per Mariam accepimus, clarius vobis innotescant, illam quæso cum Eva conferamus, quæ tor damna nobis intulit. Illud certè mirabile semper mihi visum est, divinam sapientiam ita creaturas condidisse, vt ferè singulis singula contraria prouiderit, quorum mira antipathia magis ea illucere facit. vt enim ait Sapiens: *contra malum, bonum est, & contra mortem vita; sic & contra vitium indum peccator.* & sic intueri in omnia opera Altissimi, duo, & duo, & vnum contra vnum. haud difficile sanè erit hoc exemplis comprobare: clementia inter se sunt contraria, ignis calidus, aqua frigida; terra sicca, aer humidus: Animantia terræ tanquam hostes inter se præliantur, canis leporem inestatur, lupus agnum, felis contra murem insidias parat: inter aues miluus pullum, auceps turturem, & pernicem persequitur. aliaque similia disposuit diuina sapientia inter se pugnantia, tum ad maiorem pulchritudinem vniuersi, Aristotele dicente: *Opposita iuxta se posita magis elucescunt:* tum ad diuinam eius prouidentiam ostendendam, quæ damna ab vno illata, ab alio facile reparari voluit. Si enim lupus ouem insequitur, adest canis molossus, qui eum à grege arceat; Vipera venefico mortu infigit, sed aduersus eius venenum prouidit præsentissimum theriacæ antidotum: ac tandem si infirmitates vexant, medicinæ sanat. omnia igi-

tur Deus ita disposuit, vt singulis diuinis singula remedia opponeret. Hanc ergo ordinem, quem Deus, vt auctor naturæ, in his rebus sublunariis seruauit, eundem in supernaturalibus adhibuit; vnde subdit, & sic intueri in omnia opera Altissimi: quali dicat, ipsa etiā opera gratiæ vestigia sequuntur operum naturæ; Fecit Deus masculum, & sceminā, Adam & Euan, qui peccati, & mortis principium & origo exstiteret; sed quia, vt Eccles. ait: duo contra vnum, & vnum contra duos: nouum Adam, & nouam Euan creauit, Christum scilicet, & Mariā. Vnde sicut primus Adam fecit nos filios iræ: omnes nascimur natura filij iræ: ita secundus nos regenerauit in filios Dei: *Dedit eis potestatem, filios Dei fieri:* & sicut ille fuit auctor mortis, Christus vitæ. Paulo dicente: *sicut in Adam oēs moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur:* & quemadmodum, prout idem Paulus obseruauit, sicut per vnius inobedientiam peccatores constituti sunt multi, ita & per vnius obedientiam iusti constituentur multi: Quid plura? certè sicut Eva coadiutrix fuit primi parentis in prauaricatione, non secus Maria coadiutrix, & cooperatrix fuit Christo in Redemptione generis humani, carnem, & sanguinem ei præbens pretium redemptionis nostræ. itaque oportebat, vt sicut per sceminam mors intrauit in orbem, ita per sceminam vita rediret in orbem: & idèd quod damnauit Eva, saluauit Maria, vt vnde mors oriebatur, vnde vita resurgeret. Eva quidem facta est de latere viri dormientis, Maria vero exiuit de corde Dei vigilantis; illa viro suo fuit occasio perditionis, hæc viro suo adiutorium ad incrementum sanctitatis; illa prima omnium virginitatem perdidit, hæc omnium prima virginitatem Deo consecrauit, Eva fuit mater mortientium, Maria mater viuentium; Eva intrepida exstitit ad aspectum serpentis cum illa confabulantis, Maria verò turbata ad intuitum Angeli sibi loquentis; Eva per Angelicum sermonem seducta est, vt effugeret Deum, Maria

D. Aug. lib. 2. de Symb. ad Catech. cap. 6.

Eccles. 33.

Aristotel. in Topicis.

Maria per Gabriellis loquelam euangeli-
zata est; Eua decepta, vt prauaricaretur,
Maria suasa, vt obediret; illa confensit
Diabolo, & vitium pomum comedit,
secundum illud: *tulis de fructu, & comedit,*
dedi que viro suo; ista credidit Angelo, &
filium promissum concepit, secundum il-
lud: Ecce concipies, & paries filium; illa co-
medit pomum ad mortem, iuxta id quod
fuerat illi prae dictum: Quis unquam die co-
mederis, morte morieris; ista coecepit filium
ad salutem, sicut ei fuerat prae notatum:
Vocabis nomen eius Iesum: ipse enim saluum
facies populum suum a peccatis eorum; illa pe-
perit in dolore, secundum illud: Multipli-
cabo erummas tuas, & conceptus tuos, & in
dolore paries: ista concepit, & peperit in
gaudio, secundum illud: Annuntio vobis
gaudium magnum, quod erit omni populo, quia
natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus
Dominus, in Ciuitate Dauid: illa electa fuit
in matrem omnium per generationem
carnis, haec praelecta vt esset omniu mat-
ter per generationem spiritus: illa fuit
plena malitias; Maria plena gratia: illa fuit
maledicta in mulieribus, haec benedicta
in mulieribus; illius ventris fructus ma-
ledictus fuit Cain, sed fructus ventris Ma-
riae super omnia est benedictus, Iesus. Re-
uocate quae so in memoriam illud tritum
tam apud Philosophos, quam Iuriscōsul-
tos proloquium, vt habetur in cap. omnis
de reg. Iuris. omnis res per quascumque cau-
sas nascitur, per easdem dissoluitur. Omnia
quidem sublunaria tam animata, quam
inanimata ex temperamento quatuor
primatum qualitatum, caloris, frigidita-
tis, humiditatis, & siccitatis nascuntur, &
per excessum earundem qualitatum tan-
dem corrumpuntur: sed non solum id
videre est in naturalibus, sed etiam in su-
per naturalibus nostrae fidei mysteriis.
Peccatum quidem introiuit in mundum
per res sensibiles, per fructum scilicet li-
gni vitici, & per res alias etiam sensibiles,
cuiusmodi sunt sacramenta foras expel-
litur, & expiatur: peccatum corde concipi-
tur, ore profertur, & opere exercetur;

cordis tamen contritione, oris confessio-
ne, & operis satisfactione remittitur: si-
militer etiam per virum, & foeminam ce-
pit generis humani ruina, & per virum &
foeminam coepit eiusdem reparatio, vt
enim dixit Bernardus: *Vehementer quidem*
nobis vir vnus, & mulier vna nocuere, sed
gratias Deo; per vnum nihilominus virum, &
mulierem omnia restituantur, nec sine magno
favore gratiarum; neque enim sicut delictum,
ita & donum, sed excedit damni aestimatio-
nem beneficij magnitudo: sic nimirum pru-
dentissimus, & clementissimus Artifex,
quod conuulsatum fuerat non confe-
git, sed vtilius omnino refecit, vt videli-
cet nobis nouum formaret Adam ex ve-
tere, & Eua transfunderet in Mariam.
specialiter tamen de sola Maria loquens
August. eleganter dixit: Per foeminam mors,
per foeminam vita; per Eua interitus, per Ma-
riam salus; illa corrupta sequuta est seducto-
rem, haec integra peperit Saluatorem; illa po-
culum a serpente propina: vnlibenter accepit,
& viro tradidit, ex quo simul mereretur occi-
di; haec gratia caelesti desuper infusa, vitam
protulit, per quam caro mortua posset resuscit-
tari. haec tamen D. Augustinus. Curre ergo
Eua ad Mariam, curre mater ad filiam,
filia pro matre respondeat, ipsa matris
opprobrium auferat, ipsa Patri pro matre
satis faciat, quia ecce si vir cecidit per fo-
eminam, iam non erigitur nisi per foemi-
nam Quid dicebas o Adam: mulier, quam
dedisti mihi, dedit mihi de ligno, & comedi:
verba malitiae sunt haec, quibus magis au-
geas, quam deleas culpam: veruntamen
sapientia vicit malitiam, cum occasione
veniae, quam a te Deus interrogando cli-
cere tentauit, sed non potuit, in thesauro
indeficientis suae pietatis inuenit. Reddi-
tur nempè foemina pro foemina, Virgo
prudens pro fatua, humilis pro superba,
mulier sancta, quae pro ligno mortis gu-
stum tibi porrigat vitae, & pro venenoso
cibo illo amaritudinis, dulcedine pariat
fructus aeterni. Muta ergo inique excusa-
tionis verbum in vocem gratiarum actio-
nis, & dic: Domine, mulier, quam dedi-
sti mi-

D. Bern. de
ver. Apoc. fi-
gnum mag-

S. Aug. de
Symbolo ad
cathec. lib. 3.
ca. 4. tom. 9.

Gen. 3.

lli mihi, dedit mihi de ligno vitæ, & comedii, & dulce factum est super mel ori meo, quia in ipso viuificasti me.

Sed, quæ hucusque dixi de contrapositione Eux & Mariæ, antiquis Patrum monumentis incipiamus iam illustrare.

D. Gregor. Niss. homil. de nat. Chri.

D. Gregor. Niss. ad hunc modum loquitur: Defenditur, & pugnatu mulier à muliere: prima adytum, & locum introeundi peccato dedit, hæc verò introeundi iustitiæ subferuuit, & ancillata est: illa consilium serpentis amplexa, atque sequuta est, hæc interfectorem serpentis præbuit, & lucis ancillatæ peperit.

D. Chrysost. hom. de interdictione ab Adam.

D. Chrysost. hom. de interdictione ab Adam. hæc præclara scripsit: Mors per Adam vita per Christum: Eua serpens seduxit, Maria Gabriel consensit: sed seductio Eux atque mortem, consensus Mariæ peperit seculo Saluatorem: restauratur per Mariam, quod per Eua perierat; per Christum redimitur, quod per Eua fuerat captiuatum: per Gabrielem promittitur, quod per Diabolum fuerat desperatum: denique peccatum aboletur per Christum, quod per Adam fuerat ante contractum: redditur per Mariam vita, quæ per Eua fuerat interempta. S. Irenæus non dissimilia nobis tradidit, inquit enim: Sicut Eua mōdiens facta, & sibi, & vniuerso generi humano causa facta est mortis, sic Maria habens prædestinatum virum, tamen Virgo obaudiens & sibi & vniuerso generi humano causa facta est salutis. Et paulo post: Eua inobedientie nodus solutionem accepit per obedientiam Mariæ. Quod enim aliquam Virgo Eua per incredulitatem, hoc Maria soluit per fidem. D. Augustinus in idem argumentum hæc præcipue scripta nobis reliquit: Eua inobediens meruit penam, Maria obediendo consequuta est gratiam: illa gustando prohibitum maledicta, hæc credens Angelo est benedicta: illa nobis mortem contulit, hæc Virgo nobis vitam peperit. Idemque rursus alibi: Eua mater generis nostri penam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo; auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria: illa occidendo obsuit, illa viuificando profuit: percussit illa, at ista sanauit: pro inobedientia enim obedientia commutatur, & fides pro perfidia

S. Iren. lib. 3. cap. 33.

D. Aug. lib. de quæsi. hæres. lib. 6.

D. Augustinus in idem argumentum hæc præcipue scripta nobis reliquit: Eua inobediens meruit penam, Maria obediendo consequuta est gratiam: illa gustando prohibitum maledicta, hæc credens Angelo est benedicta: illa nobis mortem contulit, hæc Virgo nobis vitam peperit. Idemque rursus alibi: Eua mater generis nostri penam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo; auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria: illa occidendo obsuit, illa viuificando profuit: percussit illa, at ista sanauit: pro inobedientia enim obedientia commutatur, & fides pro perfidia

D. Aug. ser. 18. de Sanctis qui est secundum de Annunciat.

D. Augustinus ser. 18. de Sanctis qui est secundum de Annunciat. hæc præcipue scripta nobis reliquit: Eua inobediens meruit penam, Maria obediendo consequuta est gratiam: illa gustando prohibitum maledicta, hæc credens Angelo est benedicta: illa nobis mortem contulit, hæc Virgo nobis vitam peperit. Idemque rursus alibi: Eua mater generis nostri penam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo; auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria: illa occidendo obsuit, illa viuificando profuit: percussit illa, at ista sanauit: pro inobedientia enim obedientia commutatur, & fides pro perfidia

recompensatur. S. Iustinus martyr in colloquio cum Triphone id ipsum his verbis confirmat: Homo natus de Virgine, ut per 8. Iustinus quam viam fraude serpentis subintravit inobediencia, per eandem sequeretur venia. Cum colloq. cum Triphone. enim integra Virgo esset Eua, conceptio verbo serpentis inobedientiam, mortemque peperit: at Virgo Maria postquam concepit fidem cum gaudio, afferente sibi Gabriele latum nuntium, respondit: Fiat mihi secundum verbum tuum.

D. Fulgentius serm. de duplici Natiuitate Christi non semel Mariam cum Eua comparans, matrem illam huic nouerget dissimilem fuisse his verbis edocuit: Attendite fratres, inquit, medicinalis gratia lineas, diuina nobis benignitate monstratas: Tunc ad Eua Angelus malus accepit, ut per Eua homo, quem Deus fecerat, à Deo separaretur: nunc autem ad Mariam bonus Angelus venit, ut in ea humane nature Dei vniuersus viretur: venit ad Eua Diabolus, ut vitam nobis malignus auferret; venit ad Mariam Gabriel, ut vitam reddendam hominibus nuntiaret. & idem sermone de laudibus Mariæ facta est Maria restauratio seminarum, quia per ipsam animæ prime maledictioni probantur esse subtrahæ. nam Eua dictum est: In doloribus, & tristitia partet, & ad virum conuersio sua, & ipse dominabitur tui. Tribus ergo his malis se subiugant feminæ, quæ Mariam non sequuntur, dolor, tristitia, & seruituti: Maria autem de contrario, quam præclarissimis tribus bonis subiugatur, auscultat, salutationis Angelicæ, benedictionis diuine, & plenitudinis gratiæ. D. Bernardus: Crudelis, inquit, nimis Eua, per quam serpens antiquus pestiferum etiam ipsi vivo virum insudit, sed fidelis Maria, quæ saluum antiodium, & virum, & mulieribus propinauit: illa ministra fuit seductionis, hæc propitiatiois: illa suggestit præuaricationem, hæc in tei redemptionem. Rupertus Abbas lib. 2. super Cantica, quanta sit inter Mariam & Eua dissimilitudo, eleganter & perspicue his verbis declarauit: Eua quasi inimica, Eua quasi vipera, Eua quasi deformis, & mihi inimica: vivo suo vipera, lib. 2. super sibimet confusa ignominia: Inimica per superbiam, qua inuisum inuit, vipera per malitiam,

D. Fulgent. serm. de duplici.

Idem serm. de laud. Mariæ.

D. Bernol. serm. de laud. Virg.

Ruper. ab. Cast.

nam, quam ex serpente concipiens foris tenta-
ta facile cecidit; Ignominiosa per prurium libi-
dinis, qua statim scaturire cepit. vnde, & nu-
dam se cognoscens, folio pudenda contexit. Tu
autem amica mea per humilitatem; columba
mea per charitatem, formosa mea per castita-
tem: Tu contra Deum non tumuisti; immo
mente humili, Altissimo complacuiisti, & ec-
ce amica es: Tu serpenti aurem non prebuiisti,
immo inimicitias inter te, & serpentem ego
posui, & ecce columba es. Tu nuditatem li-
bidinis non incurristi, immo Spiritus sanctus
obumbrabit tibi, & ecce formosa es. Veni
ergo Maria, veni. Nam Eva ad laceras fia-
git: veni, & crede Angelo euangelizanti,
nam Eva credidit serpenti iuranti; veni, &
contere caput serpentis, nam Eva, & capite il-
lecta, & ventre oblectata, & cauda est obli-
gata serpentis. Actaudem insignis Poeta
Arator eleganti compositione hanc Eug.
& Mariæ antithesim in hunc modum
descripsit.

Maria Dei Genitrix in alba creatis

A natoque ornata suo, mala criminis Eva
Virgo secunda fugat: nulla est iniuria se-
xus

Resistit, quod prima tulit persona, rui-
nam,

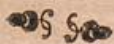
Non natura dedit; tunc famina fata peri-
clum,

Nunc tamuit paritura Deum, mortalis gi-
gnens;

Et diuina ferens, per quam mediator in
orbem

Prodit, & veram pertulit ad aethera
carnem.

Cui sit honor & gloria in saecula sae-
culorum. Amen.

HOMILIA V.

De plenitudine gratia beatissima Vir-
ginis differere incipimus, verba illa
interpretantes, Gratia plena, in
quorum expositione varij nodi sol-
uuntur: multiplexque gratia acce-
ptio secundum morem sacrae Scri-
pturae proponitur, pariterque, osten-
ditur, Deiparam Mariam secun-
dum omnes illas acceptiones ple-
nam esse gratia.

NT EQVAM propo-
sita verba elucidare
aggrediar, triplex no-
dus mihi solvendus
est. primus, quomo-
do celestis paranym-
phus Gabriel, cum a-

lioquin non ignoraret illud Spiritus san-
cti consilium: Ante mortem ne laudes quen-
quam, ipse tamen Virginem salutans ad-
eod eam laudauerit, ut Gratia cumulatissi-
mam dicere non dubitavit, *Aue gratia ple-* *Luc. 1.*

na. facile tamen hic nodus soluitur, si di-
cimus primo; Angelum certum omnino
esse ob laudem, quam deferbat Mariæ,
superbiæ inflatione ob insignem eius
humilitatem minimè illam fore intume-
scendam, atque adeo absque præiudicio
illius diuini consilij rectè potuisse Mariam
laudasse. sed melius, ni fallor, dicam, il-
lam laudem non esse datam Virgini ex
proprio Gabrielis matre, sed missam
fuisse à Deo, ipsum vero Angelum dela-
torem tantum illius extitisse: vnde Ec-
cles. 15. vbi nostra vulgata legit: *Non* *Eccles. 15.*

est speciosa laus in ore peccatoris, quoniam
non est à Domino missus: Græcus inter-
pres vertit, quoniam non est à Domino mis-
sa illi: sicut ergo accepta est Deo laus
creatoris, cum missa est ab illo, ita non
est ingrata ei laus creaturæ, quæ missa
noscitur